

מצה (#3)

לחם עוני

גמ' קטז. ["דבר אחר... נמי הוא מסיק ואשתו אופה"]
רש"י שם (ד"ה אף כאן הוא), **רשב"ם** שם (ד"ה דרכו של עני)
מהר"ם חלאווה שם (ד"ה ד"א מה דרכו)
העמק דבר דברים (ט"ז:ג) [בשם גירסת הגר"א]
רא"ש (פרק ב' ס"ס כ"ו) ["ובעלי מעשה וחסידיים..."] עד הסוף]
טור או"ח (ת"ס:ב') ["ובעלי מעשה... בעריכתן"]
גמ' לו. ["ור' עקיבא האי דקרינן... דברים הרבה"], **רש"י** שם (ד"ה שעונין עליו)
גמ' קטו: ["אמר שמואל... דברים הרבה"]
גמ' קיד. ["מתני' הביאו לפניו..."] עד סוף המשנה], **תוס'** שם (ד"ה הביאו לפניו מצה)
רמב"ם הל' חו"מ (ח:ד)
משנה לה. ["חלות התודה... בשוק יוצאין בהן"], **גמ' לח.** ["חלת תודה..."] - לח: [עד "...לכמה חלות"]
מגן אברהם או"ח (תע"א:ה') [עד "... אלא אפי' בדיעבד לא יצא"]
תלמוד ירושלמי מסכת פסחים (ב:ד)¹
מהר"ל הגדה של פסח (עמ' י"ט, ע"ב)²
תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת פסחים ב:ד
רבי סימון בשם רבי יושוע בן לוי אותו כזית שאדם יוצא בו ידי חובתו בפסח צריך שלא יהא בו משקין רבי ירמיה אמר למצוה איתאמרת רבי אמר למצוה איתאמרת רבי יודה בן פזי אמר לעיכוב איתאמר'. מילתיה דרבי בון בר חייה אמר לעיכוב איתאמר'. התיב רבי בון בר חייה והתנינן חלות תודה אית לך מימר חלות תודה שאין בהן משקין. אמר רבי יוסה תמן. רביעית היא ורביעית מתחלקת לכמה מינין.
מהר"ל הגדה של פסח (עמ' י"ט, ע"ב)
היכא שאין לו רק מצה עשירה ולא יכול לקיים מצות לחם עוני למה לא יקיים מצות מצה לכל הפחות.

¹ See below

² See below